

ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ПОДОБНОСТИ ТЕМЕ, КАНДИДАТА И МЕНТОРА ЗА ИЗРАДУ
ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Тема: Посесивни датив у високобалканизованим говорима српскога језика

Кандидат: мр Станислав Станковић

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ
<ol style="list-style-type: none">1. Датум и орган који је именовао комисију 20. април 2012. године, Наставно-научно веће Филозофског факултета Универзитета у Новом Саду2. Састав комисије са назнаком имена и презимена сваког члана, звања, назива уже научне области за коју је изабран у звање, датума избора у звање и назив факултета, установе у којој је члан комисије запослен:<ol style="list-style-type: none">1. др Жарко Бошњаковић, ванредни професор за ужу научну област Српски језик и лингвистика, 2009. године, Филозофски факултет Универзитета у Новом Саду, ментор2. др Вера Васић, редовни професор за ужу научну област Српски језик и лингвистика, 2001. године, Филозофски факултет Универзитета у Новом Саду3. др Слободан Павловић, ванредни професор за ужу научну област Српски језик и лингвистика, 2011. године, Филозофски факултет Универзитета у Новом Саду4. др Софија Милорадовић научни саветник за ужу научну област Српски језик и лингвистика, 2009. године, Институт за српски језик САНУ у Београду
II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ
<ol style="list-style-type: none">1. Име, име једног родитеља, презиме: Станислав Радомир Станковић2. Датум и место рођења, општина, република: 16. јануар 1961, Власотинце, Власотинце, Србија3. Датум одбране, место и назив магистарске тезе: 12. фебруар 2002, Филолошки факултет Универзитета у Београду, <i>Границе заплањскога говора у власотиначком крају</i>4. Научна област из које је стечено академско звање магистра наука: Наука о језику – српски језик, магистар филолошких наука5. Приказ научних и стручних радова са оценом: Мр Станислав Станковић има завидну библиографију, укупно 60 јединица; објавио је једну монографију и 47 радова (расправе, чланци, прикази, хронике, сећања и др.) из области науке о језику, три превода прозе с македонског на српски језик и девет библиографских јединица из области друштвених питања, просвете, уметности и културе. Више радова има мултидисциплинаран карактер. И у смислу тематике и у смислу методолошких приступа, приложени научни и стручни радови показују изузетну кандидатову свестраност, аналитичност, изванредну лингвистичку културу, добро познавање и ујесрпске и балканске језичке проблематике, одн. познавање конкретног стања у више балканских језика у контакту што представља драгоцен елемент у његовој анализи синтаксичких и свеукупних контактолошких језичких проблема што је пак од круцијалног значаја за истраживања која су предвиђена у оквиру пријављене докторске дисертације Посесивни датив у високобалканизованим говорима српскога језика. Библиографија, коју преносимо у целини, показује леп и продуктиван континуитет у научном и стручном раду мр Ст. Станковића, већина објављених радова припада ужој научној области Српски језик и лингвистика у оквиру које је кандидат и пријавио своју докторску дисертацију. Будући пак да је реч о дијалекатској синтакси, овде ћемо приказати само оне његове радове који представљају адекватну синтаксичку и/или дијалектолошку основу истраживања најваљеног темом Посесивни датив у високобалканизованим говорима српскога језика. <p>I. Лингвистика</p> <p>Монографије</p> <ol style="list-style-type: none">1. <i>Границе призренско-тимочких говора у власотиначком крају</i>, Монографије 5, Институт за српски језик САНУ, Београд, 2008, стр. 247. M42 = 5 Предмет ове лингвогеографске студије јесу инвентар и пружање главних разликовних маркера

лужничког, заплањског и јужноморавског говорног типа и прецизирање њихових ивичних линија на власотиначком терену. У фокусу теренског рада нашао се распоред заплањских диференцијалних карактеристика и њихове граничне линије у односу на дистрибуцију одговарајућих разликовних особина у лужничком и у јужноморавском власотиначком говору. Репартиција главних локалних призренско-тимочких дискриминаната географским методом је пренета на 25 карата, на којима су дате језичке појаве представљене помоћу правилних геометријских фигура. Картографисањем су добијене мапе изоглоса које обележавају границе и дају арее лужничког, заплањског и јужноморавског говора. *Призренско-тимочки говори у власотиначком крају* наслов је централног поглавља монографије, с поднасловима: *О призренско-тимочкој дијалекатској области* (кратко и прегледно аутор наводи архаизме и иновације у овој дијалекатској зони, наравно идући за Белићем и Ивићем), *Неке карактеристике заплањскога говора на власотиначком земљишту* (овај део садржи доста ауторове теренске грађе, зналачки интерпретиране у релацијама са ранијим истраживањима; сигурност и добру обавештеност о овом говору мр Станковић показује двама завршним освртима – *Из диференцијалне поддијалекатске лексике и Мали регистар заплањских речи*), *Простирање дистинктивних особина призренско-тимочких говора у власотиначком говору* (најпре у виду четири табеле диференцијалних особина лужничких, заплањских и јужноморавских говора – фонетских, акцентатских, морфолошких и лексичких, а потом, према истим нивоима, у виду 25 поменутих карата, беспрекорних у сваком погледу), *Ареал призренско-тимочких говора у данашњему Власотинцу* (сажет осврт којим се залази и у проблем урбане дијалектологије, који је, и картографски одлично представљен) и на крају централног поглавља долази и његов сводни наслов *Границе призренско-тимочких говора у власотиначком крају*. Овај завршни део у ствари је закључак, дат јасно, сигурно и сажето, поткрепљен двама табелама и картом бр. 32, насловљеном: *Простирање ПТГ у власотиначком крају према најновијим истраживањима*. Наиме, Ст. Станковић закључује да „Белићеву западну границу лужничкога, источну и западну границу заплањскога и источну границу јужноморавскога поддијалекта“ (које су показане на крати бр. 5: *Простирање ПТГ у власотиначком крају према А. Белићу*) треба померити ка истоку. И ова у нас јединствена лингвогеографска студија потврда је уверења да су говори призренско-тимочке дијалекатске области и даље атрактивна лингвистичка тема. Студија је резултат дијалектолошких истраживања балканизованих српских говора који припадају главнини корпуса који ће бити испитиван у оквиру пријављене докторске дисертације **Посесивни датив у високобалканизованим говорима српскога језика**.

Студије и чланци, остали прилози

2. *Лингвистички огледи* (М. Ивић, *Lingvistički ogledi*, Београд, 1983), Литературен збор XXXII/3, Скопје 1985, 119–121. **M54 = 0,5**
3. *Македонската транскрипција на ħ и ħ̣*, Нова Македонија (Јазично катче), Скопје, 20 октомври 1985, 10.
4. *Осврт врз развојот на српскохрватскиот литературен јазик*, Литературен збор XXXIII/4, Скопје 1986, 45–50. **M52 = 2**
5. *XXXVII југословеснки семинар за странски слависти*, Литературен збор XXXIII/4, Скопје 1986, 126–128. **M54 = 0,5**
6. *Српско-хрватски и српскохрватски*, Нова Македонија (Јазично катче), Скопје, 29 јуни 1986, 14.
7. *Од правописот на сложените придавки*, Литературен збор XXXIII/6, Скопје 1986, 107–111. **M52 = 2**
8. *Лексичко-фразеолошки слој Ракићевог поетског језика*, Годишен зборник на Филолошкиот факултет на Универзитетот — Скопје 15, Скопје 1989, 159–175. **M51 = 3**

Ову концизну расправу одликује солидна теоријска основаност, добра обавештеност о фонду битне литературе и релевантна анализа и синтеза језичких чињеница. Ослањајући се на увек актуелне, а у наше најновије време и од истакнутих структуралиста поновно афирмисане, Белићеве дефиниције неких општејезичких средстава, аутор лексиком ставља у синтаксички контекст *реченице* као најважнијег медија лексичке семантике. Отуда он оправдано анализира и синтаксичкофразеолошки слој Ракићеве поезије, дакако, у једном селективном и концизном виду — узимајући у обзир и материју синтагме, и материју реченице. Ову последњу пре свега у сфери елемената конструкција са саставним и поредбеним везником. Ст. Станковић овом својом расправом у току је са најсавременијим схватањима *речи* (у коју се, наравно, убраја и сваки *облик* њен, када је то променљива реч) као *морфосинтаксичке јединице* чије се све семантичке валенце потпуно изражавају у јединици нивоа *реченице*, са схватањима која су сада општеприхваћена у европској лингвистици. Рад је резултат лексиколошки и синтаксички усмерених стандардолошких истраживања и спада у ужу научну област **Српски језик и лингвистика** у оквиру које је пријављена и докторска дисертација **Посесивни датив у високобалканизованим говорима српскога језика**.

9. *Студији за јазикот* (П. Ивић, О језику некадашњем и садашњем, Београд–Приштина, 1990). Литературен збор XXXVIII/5–6, Скопје 1991, 179–183. **M54 = 0,5**
10. *Неке од карактеристика власотиначког говора*, Задужбина, Лист Вукове задужбине 25,

Београд 1994, 9.

11. *Великан словеномакедонске филологије и просвете* (У спомен професору Блажу Конеском), Задужбина, Лист Вукове задужбине 25, Београд 1994, 9.

12. *Треће лице множине презента у говору власотиначког краја*, у: Говори призренско-тимочке области и суседних дијалеката (Зборник радова са међународног научног скупа *Говори призренско-тимочке области и суседних дијалеката*, Нишка Бања, јуна 1992), Филозофски факултет у Нишу–Институт за српски језик САНУ Београд–Центар за научна истраживања САНУ и Универзитета у Нишу, Ниш 1994, 307–315 + карта. **M14 = 4**

Ова расправа је илустративан пример ауторових модерних метода анализе промене језичких структура, метода међу којима је сигурно и онај заснован код већине структуралиста на Мартинеовом схватању законитости замене узроковане социолингвистичким чиниоцима. Ауторов допринос је и у томе што је кориговао непрецизности које су се у литератури појављивале при опису говора власотиначког краја, а тичале су се управо форме облика 3. л. мн. презента. Рад је резултат морфосинтаксички и лингвогеографски усмерених дијалектолошких истраживања и припада ужој научној области **Српски језик и лингвистика** у оквиру које је пријављена и докторска дисертација **Посесивни датив у високобалканизованим говорима српскога језика**.

13. *Михаило Стевановић (1903–1991)*, Литературен збор XLIII/1–2, Скопје 1996, 117–122. **M54 = 0,5**

14. *Градски власотиначки говор(и) — социолонгвистички процеси (Опште карактеристике)*, у: О српским народним говорима (Зборник радова са међународног научног скупа *О српским народним говорима*, Деспотовац, 21–22. VIII 1996), Народна библиотека „Ресавска школа“, Дани српскога духовног преображења IV, Деспотовац 1997, 167–177 + две карте. **M14 = 4**

15. *Уз јубилеј професора Радмиле Угринове-Скаловске*, Јужнословенски филолог LIII, Београд 1997, 263–226. **M26 = 1**

16. *За методологијата на хуманитарните и на идеографските науки* (М. Илић, Научно истраживање — Општа методологија, Друго допуњено издање, Београд, 1996), Литературен збор XLIV/4–6, Скопје 1997, 109–112. **M54 = 0,5**

17. *Дијалектолошка запажања Светозара Томића у светлу новијих истраживања говора Скопске Црне Горе (Са белешкама о С. Томићу и Скопској Црној Гори)*, Српски језик III/1–2, Београд 1998, 293–312 + карта. **M24 = 4**

У овом раду се мр Станковић показује као лингвиста зрелих погледа на језик као комплетно антрополошку категорију. Анализу дијалектолошких запажања врсног антропографа и етнографа Светозара Томића наш кандидат је узео као полазну основу и за сопствена истраживања говора Скопске Црне Горе и тиме постигао два своја научна циља— прво, сагледавање и актуелну оцену научног описа познатог научника с почетка 20. века, и друго — дефинисање садашњег стања говора датог језичког подручја. Овим другим је стварно осветлио процесе историјског развоја једног језичког сегмента, као што је првим указао на чињеницу да објективни налази научника имају константну вредност и у изградњи нових приступа језику. Ст. Станковић је ту показао и своје познавање саме материје, и познавање начина да се мултидисциплинарно приђе њеном тумачењу. Отуда се у овој расправи кандидат потврђује и као познавалац релевантне историографске литературе, односно релевантне литературе из области етнологије, као и других наука, битних за опис цивилизацијских процеса на централном балканском подручју. Рад је резултат антрополошки и историјскојезички усмерених дијалектолошких истраживања и спада у ужу научну област **Српски језик и лингвистика** у оквиру које је пријављена и докторска дисертација **Посесивни датив у високобалканизованим говорима српскога језика**.

18. *О језику и политици* (R. Bugarski, Jezik od mira do rata. Друго, допуњено издање. Biblioteka XX vek–Slovograf, Beograd, 1995). Зборник Филолошког факултета Универзитета у Приштини 7, Приштина 1998, 131–137. **M54 = 0,5**

19. *Божидар Видоески (1920–1998)*, Српски језик IV/1–2, Београд 1999, 925–933. **M26 = 1**

По примењеном методолошком приступу и по, и у овом тексту, исказаној ауторовој аналитичности и мунициозности, овај пре свега узорни in memoriam представља и омаж и критички приказ научног стваралаштва академика Божидара Видоеског, једног од водећих словенских дијалектолога друге половине 20. века и угледног универзитетског професора. Аутор се, за овакве прилике, у неочекивано обимном и садржајном тексту, анализирајући резултате које Б. Видоески презентује у својој монографији о кумановском, али и у својим радовима о другим у македонској дијалектологији тзв. северномакедонским говорима, посебице осврће на комплекс и развој дијалекатских црта, као и на оне закључке Б. Видоеског који се тичу генетске повезаности речених идиома са њима суседним јужноморавским говорима. Адекватна запажања Станислава Станковића о дијалекатском континууму српских говора у овом делу јужнословенске и балканскословенске језичке територије у потпуности су у складу с потоњом најновијом Ивићевом класификацијом југоисточних српских дијалеката. Између осталог, овај рад је и резултат историјскојезички и интерференцијски усмерених дијалектолошких истраживања најјужнијих говора призренско-тимочке дијалекатске области који су укључени у корпус балканизованих српских говора који ће бити испитивани у оквиру пријављене докторске дисертације **Посесивни датив у високобалканизованим говорима српскога**

језика.

20. *Досадашња обавештења о призренско-тимочким говорима на власотиначком земљишту и у суседним областима*, Српски језик V/1–2, Београд 2000, 761–775 + карта. **M24 = 4**

21. *Неколике напомене о Србима и српском језику у Републици Македонији (Из социолингвистичких прилика)*, Зборник Филолошког факултета Универзитета у Приштини 11, Косовска Митровица 2001, 51–56. **M51 = 3**

Аутор понајпре даје распоред српских станишта и преглед досадашњих проучавања српског језика на македонском тлу, затим говори о резултатима интерференције српских језичких идиома/варијетета с македонским језиком/говорима, анализира их и закључује да у датим социолингвистичким условима први трпе јак утицај других при чему је наступио процес поодмакле језичке интеграције у којему се Србима у већини гворних ситуација македонски језик често намеће као једини комуникацијски код. Ст. Станковић је исцрпним а концизним описом српске језичке реалности у Републици Македонији унапредио научна сазнања о њој. Рад је резултат интерференцијски усмерених социолингвистичких и дијалектолошких истраживања и припада у ужој научној области **Српски језик и лингвистика** у оквиру које је пријављена и докторска дисертација **Посесивни датив у високобалканизованим говорима српског језика**.

22. *Михаило Стевановић и савремена словеномакедонска култура*, у: Живот и дјело академика Михаила Стевановића (Зборник радова са научног скупа *Живот и дјело Михаила Стевановића*, Подгорица, мај 2002), Црногорска академија наука и уметности, Научни скупови 21, Подгорица 2002, 349–353. **M14 = 4**

23. *Дијалекти српског језика на тлу Косова и Метохије (Социолингвистичка скица, ареал и досадашња истраживања)*, Зборник радова Филозофског факултета Универзитета у Приштини XXXII (12), Свеска Б: Филолошки одсек, Косовска Митровица 2002, 251–259. **M51 = 3**

У раду се даје реална и сумарна дијалекатска и социолингвистичка слика српског језика на тлу Косова и Метохије после успостављања међународне управе 1999. године. И у овој расправи мр Станковић се потврђује као афирмисан дијалектолог, али и као лингвиста од којег се могу очекивати одлични резултати и у другим дисциплинама науке о српском језику. Наиме, у њој се кандидат показује и као добар познавалац релевантне дијалектолошке литературе, и као добар познавалац конкретног језичког корпуса; ова драгоцену Станковићева студија може бити добар пример успешног мултидисциплинарног приступа и сагледавања битног у датој лингвистичкој материји. Пошто налази и то да систематска теренска истраживања српских говора на Космету нису завршена, наш кандидат констатује да у будућим проучавањима српских говора на Косову и Метохији приоритет треба дати описима дијалекатских типова на неистраженим подручјима, пописима ономастичке грађе и пословима лингвистичке географије. Рад је резултат језичкополитички и интерференцијски усмерених социолингвистичких и дијалектолошких истраживања и спада у ужу научну област **Српски језик и лингвистика** у оквиру које је пријављена и докторска дисертација **Посесивни датив у високобалканизованим говорима српског језика**.

24. *Досадашња обавештења о призренско-тимочким говорима на власотиначком земљишту и у суседним областима (Са белешкама из географије, историје и етнографије)*, Власотиначки зборник 1, Власотинце 2003, 251–268 + две карте. **M45 = 1,5**

25. *Прилог за библиографију радова о језику, географији, историји и етнографији власотиначког краја*, Власотиначки зборник 1, Власотинце 2003, 359–365. **M45 = 1,5**

26. *Македонци и македонски језик у Републици Србији — Pro et contra*, у: Скривене мањине на Балкану (Зборник радова са међународног научног скупа *Скривене мањине на Балкану*, Београд, 25–26. IX 2003), Српска академија наука и уметности, Балканолошки институт, Посебна издања 82, Београд 2004, 41–49. **M14 = 4**

27. *Европско право за српски језик (Какво је стање српског народа и његовог језика на тлу данашње Македоније)*, Задужбина 76, Београд 2006, 8.

28. *Проматрања балканскословенских прелазних ареала (Из наставе дијалектологије српског језика)*, у: Нови аспекти у настави језика (Зборник радова са научног скупа *Нови аспекти у настави језика*, Косовска Митровица, 27. и 28. маја 2005), Филозофски факултет Универзитета у Приштини, Косовска Митровица 2006, 141–152. **M44 = 3**

Аутор се бави сложеним мултидисциплинарним питањем дијалекатског (и језичког) континуума српских балканизованих говора у централнобалканској ареи. Поштујући теоријске поставке о простирању и границама два сродна суседна језика или два суседна дијалекта истога језика, те компарирајући резултате сопствених теренских истраживања „дуж појаса данашње србијско-македонске државне линије“ с тврдњама у постојећој релевантној литератури, указао је на непоштовање најрелевантнијих лингвистичких и социолингвистичких чињеница а отуда пак и на значајне пропусте који су се када је реч о одређивању граница призренско-тимочких говора у том делу Балкана нашли у нашој дијалектолошкој литератури. У ствари, с обе стране ове међе заступљене су све круцијалне призренско-тимочке одлике, али у тим говорима срећу се и македонски језички елементи који се пружају знатно северније од свог изворишта. Споменути пропусти су се појавили и у једном од наша два основна дијалектолошка универзитетска удбеника из којег су о особинама и простирању дијалеката српског језика училе многе генерације наших и иностраних студената и дијалектолога. Рад је резултат лингвогеографски и социолингвистички усмерених дијалектолошких истраживања и припада ужој научној области **Српски језик и лингвистика** у оквиру које

је пријављена и докторска дисертација **Посесивни датив у високобалканизованим говорима српскога језика**.

29. *Студије о синтакси предиката у српској реченици* (Срето Танасић, Синтаксичке теме, Београдска књига, Београд, 2005, стр. 229). Зборник радова Филозофског факултета Универзитета у Приштини, бр. XXXVI (2006), Косовска Митровица 2007, 589–594. **M52 (R61) = 2**

30. *Српски као страни језик у Републици Македонији*, у: Српски као страни језик у теорији и пракси (Зборник радова са научног скупа *Српски као страни језик у теорији и пракси*, Београд, 20–21. X 2006), Филолошки факултет Универзитета у Београду, Београд 2007, 319–324 [у коаут. са Ж. Бошњаковићем]. **M44 = 3**

31. *Колку и каде (не) го учиме македонскиот јазик во Република Србија*, Македонска виделина (Информативно-политичко гласило на македонската национална заедница во Република Србија, НИУ Македонски информативен и издавачки центар — Панчево) II/2–3, Панчево 2007, 9.

32. *Ареал заглањскога говора на власотиначком земљишту*, Зборник радова Филозофског факултета Универзитета у Приштини XXXVII (2007), Косовска Митровица 2008, 67–78. **M51 = 3**

Иако је концизно коципиран, рад садржи доста свеже теренске грађе зналачки интерпретиране, резултати анализе су и у техничком и у материјалном смислу лепо исказани на једној од двеју у расправи приложених лингвогеографских карата. Наиме, на основу пружања главних призренско-тимочких дискриминаната: изофона, изотона, изоморфа и изолекса аутор одређује границе заглањског говора у власотиначком крају. Сноп дистинктивних заглањских изоглоса показао је и према лужничком и према јужноморавском поддијалекатском типу измењене границе власотиначке заглањске арее у односу на лингвогеографску слику која се до сада сретала у нашој дијалектолошкој литератури. Рад је резултат пре свега лингвогеографски постављених дијалектолошких истраживања и припада ужој научној области **Српски језик и лингвистика** у оквиру које је пријављена и докторска дисертација **Посесивни датив у високобалканизованим говорима српскога језика**.

33. *Из говора Скопске Црне Горе*, Прилози проучавању језика 39, Филозофски факултет у Новом Саду, Нови Сад 2008, 327–340 [у коаут. са Ж. Бошњаковићем]. **M52 = 2**

На основу транскрибоване и приложене дијалекатске грађе Станислав Станковић у коауторству са Жарком Бошњаковићем даје сажет и јасан преглед главнијих фонетских, морфолошких и синтаксичких црта скопскоцрногорског идиома, који, као год и доњополошки и кумановски говор, зна за многа дијалекатска обележја српско-македонског језичког пограничја. Дакле, како се у овом добро конципираном раду, захваљујући и одличном познавању релевантне дијалектолошке литературе и одличном познавању адекватне језичке материје, с правом закључује, у скопскоцрногорском говору срећу се језичке особине настале на широј српској територији, језичке особине настале на македонској територији, аутохтоне дијалекатске карактеристике са извориштем у самој прелазној зони и балканистичке језичке појаве. Рад је резултат контактолошки и балканистички постављених дијалектолошких истраживања и уз балканославистику спада и у ужу научну област **Српски језик и лингвистика** у оквиру које је пријављена и докторска дисертација **Посесивни датив у високобалканизованим говорима српскога језика**.

34. *Image géo-linguistique de la région de Vlasotince (Serbie) dans un contexte d'anthropo-géographie et de lexique dialectal différentiel*, Journal of Linguistic Studies 2 (2008), Timișoara 2009, 95–112 [у коаут. са Селеном Станковићем]. **M51 = 3**

35. *О једном (не)српском језичком изразу на Косову и Метохији данас*, Zbornik radova Jezici i kulture u kontaktu (International Conference Proceedings: Languages and Cultures in Contact), Institut za strane jezike (Institute of Foreign Languages), Podgorica 2009, 36–42 [у коаут. са Браниславом Дилпарићем]. **M14 = 4**

36. *За еден искључителен сегмент од педагошката дејност на професорката Лилјана Минова Ѓуркова*, Зборник во чест на проф. д-р Лилјана Минова Ѓуркова по повод 70 години од раѓањето, Филолошки факултет „Блаже Конески“ — Скопје, Скопје 2009, 255–258. **M44 = 3**

37. *О дијалектолошкој екскурзији у витинском крају у Горњој Морави (Извештај, напомене о говору, дијалекатски текстови)*, Зборник радова Филозофског факултета, Посебно издање: Поводом 50-годишњице Филозофског факултета Универзитета у Приштини у част проф. др Милосаву Вукићевићу, Филозофски факултет, Косовска Митровица 2010, 519–540. **M44 = 3**

Овај, као и још два рада нашег кандидата, *Из говора села Бинач у Горњој Морави (Лингвогеографска скица и дијалекатска грађа)* и *Из говора села Клокот у Горњој Морави (Лингвогеографска скица и дијалекатска грађа)*, доноси обиље, по свим узусима теренске лингвистике прикупљене и транскрибоване дијалекатске грађе из до сада с дијалектолошког аспекта неистраживаног јужноморавског говора у витинском крају у Горњој Морави. Ст. Станковић, један је од компетентнијих теренских истраживача и ванредних познавалаца косовскометохијског српског лингвистичког корпуса; добро упућен и у социолингвистичке и у дијалектолошке прилике на подручју Горње Мораве, он нам прво презентује свој аутентични и у нашој савременој дијалектолошкој литератури засигурно несвакидашњи извештај о друштвеним и језичким горњоморавским (не)приликама у првим годинама прве деценије 21. века. Наиме, ради се о годинама непосредно после погрома већег дела становништва српскога језика с подручја Косова и Метохије. На академски изузетно прихватљив начин колега Станковић проговара о

реченим (не)приликама у Горњој Морави и указује на хитност прикупљања лингвистичке и друге грађе хуманистичке провенијенције и на овом косметском терену. Три споменута рада садрже врло информативне и корисне прегледе главнијих карактеристика говора витинскога краја. Приложени дијалекатски текстови у овим трима радовима богат су извор грађе за будуће кандидатово истраживање посесије у говорима призренско-тимочке дијалекатске области, одн. у директној су вези с израдом пријављене докторске дисертације **Посесивни датив у високобалканизованим говорима српскога језика**.

38. *Из семантике конструкција с предлогом од у говорима Скопске Црне Горе и Горње Мораве*, Македонски јазик LXI, Скопје 2010, 25–36 [у коаут. са Софијом Милорадовић]. **M51 = 3**

У овој изузетно вредној и зналачки фундираној расправи из области дијалекатске семантике предлога Станислав Станковић је у коауторству са Софијом Милорадовић представио и анализирао једанаест конструкција с предлогом *од* којима је одлично илустрована његова граматикализација у двама високобалканизованим говорима централнобалканске дијалекатске зоне: у призренско-тимочким говорима на тлу Скопске Црне Горе и Горње Мораве. Пближе, у раду се успешно говори о поодмаклом процесу редуковања аблативних форми: *из* и *с*, презентује се процес њиховог свођења на предлог *од* као *graepositio generalis*. С правом се истиче и велика експанзивна снага адекватних балканистичких таласа, што се сагледава и у оним народним говорима који формално не припадају балканском језичком савезу, али се нису могли одупрети њему иманентним процесима конвергенције. Наиме, аутори дају потврде које сведоче о ареалном континууму граматикализације предлога *од* на тлу Параћинског Поморавља, одн. у једном од периферних говора косовско-ресавског дијалекатског типа. Рад је резултат граматички и лингвогеографски усмерених дијалектолошких истраживања припада ужој научној области **Српски језик и лингвистика** у оквиру које је пријављена и докторска дисертација **Посесивни датив у високобалканизованим говорима српскога језика**.

39. *Из говора села Бинач у Горњој Морави (Лингвогеографска скица и дијалекатска грађа)*, Зборник радова са пројекта „Истраживања српског језика на Косову и Метохији“, Књига 1 (2008), Филозофски факултет Универзитета у Приштини, Косовска Митровица 2010, 139–156. **M45 = 1,5**

40. *Из именованја косовскометохијске покрајине и њених становника у енглеском језику*, Зборник радова са пројекта „Истраживања српског језика на Косову и Метохији“, Књига 1 (2008), Филозофски факултет Универзитета у Приштини, Косовска Митровица 2010, 291–333 [у коаут. са Браниславом Дилпарих]. **M45 = 1,5**

41. *Из говора села Клокот у Горњој Морави (Лингвогеографска скица и дијалекатска грађа)*, Зборник радова са пројекта „Истраживања српског језика на Косову и Метохији“, Књига 2 (2009), Филозофски факултет Универзитета у Приштини, Косовска Митровица 2010, 161–170. **M45 = 1,5**

42. *О исказивању припадничко-поседничког односа у српским народним говорима на Косову и Метохији*, Међународни тематски зборник „Косово и Метохија у цивилизацијским токовима“, Књига 1: Језик и народна традиција, Филозофски факултет Универзитета у Приштини, Косовска Митровица 2010, 159–174 [у коаут. са Софијом Милорадовић]. **M14 = 4**

Подробно је размотрена географија различитих синтаксички формалних експликација за исказивање праве припадности (*кућа [од] мога оца//моме оцу кућа//на мојега татка/оца кућа*) и тзв. егзистенцијалне посвојности (*сестра [од] мога оца//моме оцу сестра//на мојега татка/оца сестра*) у конструкцијама у којима је посесор идентификован именицом, као и фреквенција употребе ових експликација у три дијалекатске јединице на територији Косова и Метохије: призренско-јужноморавској, косовско-ресавској и зетско-сјеничкој. После исцрпније анализе и одличне илустрације датог стања Станислав Станковић у коауторству са Софијом Милорадовић закључује да југоисточне делове призренско-јужноморавског говорног подручја на територији ове покрајине у највећем броју случајева захвата аналитичка *на*-конструкција за исказивање посесивности, док његове југозападне, западне и централне области на тлу Покрајине претежно захвата посесивни датив, који је уобичајен на читавом косовско-ресавском дијалекатском подручју Косова и Метохије и у зетско-сјеничким говорима Средњег Ибра. Предлошка генитивна конструкција *од* + Г/ОП спорадично се, као, како се то и у расправи с правом истиче, не превише значајан конкурент двема претходно наведеним синтаксичким категоријама за исказивање посеивности, среће само у појединим призренско-јужноморавским и косовско-ресавским покрајинским говорима, као и у зетско-сјеничким говорима Ибарског Колашина. Судаћи по наводима у релевантној литератури, посесивни беспредлошки генитив се јавља у метохијским говорима, и то у напоредној употреби са посесивним дативом; као и у говорима Ибарског Колашина, где се припадност исказује и предлошком конструкцијом и суфиксалном граматичком категоријом. Будући да се у нашој дијалектолошкој литератури досад, углавном са аспекта историје језика, писало о конкурентности генитива и датива при исказивању припадничко-поседничког односа, вредност овога рада је у томе што је у њему по први пут у науци о српским народним говорима магистралније свраћена пажња на веома широку употребу супстантивног посесивног датива на косовско-ресавском покрајинском терену, као и на релативно слабу конкурентност аналитичке посесивне *на*-конструкције у односу на посесивни датив у призренско-јужноморавским говорима на тлу Косова и Метохије, при том посебно имајући у виду велику продорност аналитичких конструкција и у првом даијалекатском суседству високобалканизованих српских говора. Рад је резултат семантичко-синтаксички и лингвогеографски постављених дијалектолошких истраживања и припада ужој научној области **Српски**

језик и лингвистика у оквиру које је пријављена и докторска дисертација **Посесивни датив у високобалканизованим говорима српскога језика**.

43. *О именовану косовскометохијске покрајине и њених становника у француском језику*, Међународни тематски зборник „Косово и Метохија у цивилизацијским токовима“, Књига 1: Језик и народна традиција, Филозофски факултет Универзитета у Приштини, Косовска Митровица 2010, 301–317 [у коаут. са Селеном Станковић]. **M14 = 4**

44. *О употреби етичкога датива у „Нечистој крви“ и о његовоме преводу на француски језик*, Тематски зборник радова „Нечиста крв Борисава Станковића — сто година после (1910–2010)“, Учитељски факултет у Врању, Универзитет у Нишу, Врање 2011, 251–272 [у коаут. са Селеном Станковић]. **M44 = 3**

Ову значајну расправу о етичком дативу одликује добра теоријска фундираност и обавештеност о фонду битне литературе, релевантна анализа и одлична синтеза језичких чињеница. Станислав Станковић у коауторству са Селеном Станковић на примерима из романа Нечиста крв и његовог превода на француски језик разматра прагматичко-семантичка својства етичког датива у језику Борисава Станковића и његових француских преводних еквивалената. Ослањајући се на адекватну теоријску, нашу и страну, литературу а пре свега на антропоцентричну теорију Зузане Тополињске у анализи се полази од становишта да је етички датив модална категорија, одн. слободан облик који је испустив из реченице, независан од било које синтаксичко-семантичке функције у њој. Стога је он комуникативни реченични конституент којим се исказује психолошки однос говорника према лицима учесницима у говору. Отуда се и у језику Б. Станковића експресивна модалност изражава и етичким дативом, његовом употребом, како се то у раду после исцрпније анализе и закључује, писац реализује различита афективна значења и постиже одређени стилски ефекат. Међу његовим француским еквивалентима, поред дативних облика личних заменица, појављују се и неколико конкурентна средства за исказивање експресивне модалности у француском језику. Рад је резултат прагматичко-семантички и контрастивно усмерених граматичких истраживања и спада у ужу научну област **Српски језик и лингвистика** у оквиру које је пријављена и докторска дисертација **Посесивни датив у високобалканизованим говорима српскога језика**.

45. *За актуелните прашања во врска со статусот на македонскиот јазик во Република Србија*, XXXVII научна конференција на XLIII меѓународен семинар за македонски јазик, литература и култура (Охрид, 15–16 јули 2010, Лингвистика), Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Скопје 2011, 299–307. **M14 = 4**

46. *Михаило Стевановиќ како македонист и како педагог во Скопје и во Битола*, Зборник на трудови од Меѓународниот научен собир „Битола и македонско-српските културни односи и врски“, Конзулат на Република Србија во Р. Македонија – Битола (Битола, 15–16 октомври 2010 година), Битола 2011, 97–102. **M44 = 3**

47. *О феномену лингвицизма међу србијском академском филолошком елитом*, Зборник радова са научног скупа „Дијалекат – дијалекатска књижевност“, Лесковачки културни центар (Лесковац, 18. децембар 2010), Одговорни уредник: др Радмила Жугић, Лесковац 2011, 46–54 [у коаут. са Сандром Шаре]. **M45 = 1,5**

48. *О аутохтоним српским народним говорима на тлу Републике Македоније: истраживање, стање, перспектива*, у: Теренска истраживања — поезика сусрета, Зборник радова Етнографског института САНУ XXVII, Београд 2012 (16 компјутерских страна, у штампи). **M44 = 3**

Као квалификован истраживач балканскословенског језичког подручја и изврстан познавалац адекватне лингвистичке и етнографске литературе, Ст. Станковић у овој расправи сумира своја сазнања проистекла из његовог вишегодишњег проучавања досадшње истражености и класификације аутохтоних српских говора на тлу централног Балкана и при том закључује да у науци о српском језику можемо да говоримо о трима периодима (приступима) у проучавању српских народних говора у Републици Македонији. У првом (од најранијих истраживања до средине 20. века), сви словенски дијалекти на тој територији третирали су као део српског дијасистема: говори на северу Македоније сврставани су у призренско-тимочки дијалекатски комплекс, док је осталим говорима приписивана нарочита лингвистичка посебност. У другом (током друге половине 20. века), класификација српских дијалекатских типова у Македонији у србистици је почивала на два дијаметрално супротна становишта: од непоштовања лингвистичких чињеница до врло јасних покушаја да се оне прикажу у светлу науке о народним говорима. У трећем периоду (од распада СФРЈ 1992. године до краја прве деценије 21. века), скопскоцрногорски и кумановски говори сврставају се у призренско-јужноморавски дијалекатски комплекс, а доњополошки и кратовски говорни типови у оделите призренско-тимочке дијалекатске формације. Данас у Републици Македонији живи око 36.000 Срба, претежно су настањени у њеним северним деловима, у већим градовима и јужном Повардарју. У светлу теорије о језицима у контакту мр Станковић налази да се у свим регијама, изузев у неким насељима у Скопској Црној Гори и у кумановској области, на говор аутохтоних Срба јавља јак утицај македонског језика, у процесу језичке интеграције припадницима средње и млађе српске генерације македонски стандардни идиом намеће се као једини комуникацијски код. Приказани балканскословенски ареал у овом раду припада главнини дијасистема у чијим говорима ће Станислав Станковић са семантичког аспекта истраживати развој посесивног датива, тј. у директној су вези с изразом пријављене докторске дисертације **Посесивни датив у високобалканизованим говорима српскога језика**

II. Превод

49. Б. Миркуловска, *Два растанка*, Јединство (Јединство за децу), Приштина, 9. фебруара 1989, 11; Са македонског превео Станислав Станковић.

50. Д. Михајловски, *Гљивар*, у: В. Андоновски, Н. Радловић, „Излазак из сенке“, Скопље–Кикинда, 1989, 54–61; Са македонског превео Станислав Станковић.

51. Ј. Владова, *О у астралној посети*, Књижевна реч, Београд, 10. мај 1990, 5; Са македонског превео Станислав Станковић.

III. Остало

52. *Везбар поетског југа словенског*, На вест о смрти Блажа Конеског, Јединство, Приштина, 18–19. децембар 1993, 10.

53. *Дани просвете и поезије*, Други песнички час — у спомен Даници Горуновић-Тасић — учитељству у част, Просветни преглед, Београд, 8. новембар 1994, 14.

54. *Ода љубави и лепоти* (Разговор о Песничком часу), Власина, Власотинце, 30. новембар 1995, 12.

55. *Жанка Матић, настели* (каталог), Културни центар, Власотинце 1995, 1–6, Написао и уредио: Станислав Станковић.

56. *Даница Горуновић-Тасић* (У спомен), Просветни преглед, Београд, 12–19. јун 1996, 22.

57. *Власотиначки небосклони*, Песнички час — у спомен Даници Горуновић-Тасић — учитељству у част, ОШ „Осми октобар“–Културни центар Власотинца–АКАПИТ, Власотинце–Београд 1997, 1–64, Приредио: Станислав Станковић.

58. *Кажите НЕ НАТО трупама*, Отворено писмо Председнику Македоније, Јединство (Погледи), Приштина, 2. април 1999, 5; *Будите храбри, реците не*, Писмо Председнику Републике Македоније, Политика, Београд, 6. април 1999, 12; *Будите храбри, реците не*, Председнику Републике Македоније, Власина, Власотинце, 30. април 1999, 7.

59. *Па, како да кажем, бранимо се Богом*, Из Земље Хвостанске, са Косова нашег (Цртица о песникињи Даринки Јеврић), Власина, Власотинце, 30. септембар 1999, 13.

60. *Госпођа учитељица Ксенија Фишић (1914–2005)*, Власина 174 (240), Власотинце 2006, 10.

НАПОМЕНА: Приказ треба да садржи пуне називе научних и стручних радова, где и када су објављени, имена коаутора и кратак опис садржине радова, са експлицитном оценом да ли радови припадају или не припадају ужој научној области из које је докторска дисертација, односно да ли су радови у вези са докторском дисертацијом.

III ОБРАЗЛОЖЕНИ КРИТЕРИЈУМИ И РАЗЛОЗИ НА ОСНОВУ КОЈИХ СЕ ЗАСНИВА ПОЗИТИВНА ОЦЕНА ДА ЈЕ КАНДИДАТ ПОДОБАН ДА РАДИ ДИСЕРТАЦИЈУ

Основне студије на Групи за југословенске књижевности и српскохрватски језик (1984) и на Групи за јужнословенске књижевности и македонски језик (1992) Ст. Станковић је завршио на Филолошком факултету Универзитета у Скопљу. Последипломске студије на Групи за науку о језику — српски језик кандидат је завршио на Филолошком факултету Универзитета у Београду, са просечном оценом 9,50 (девет 50/100), академско звање магистра филолошких наука стекао је 12. фебруара 2002. године одбраном магистарске тезе *Границе запаљскога говора у власотиначком крају*. Своју радну биографију започео је школске 1984/1985. године на Филолошком факултету у Скопљу, као стажиста на Катедри за македонски језик и јужнословенске језике. На овој катедри од марта 1986. до краја септембра 1993. радио је као сарадник у настави за предмете: Савремени српскохрватски језик I (Историја књижевног језика, Фонетика са фонологијом), Савремени српскохрватски језик II (Морфологија с творбом речи, Синтакса) и као овлашћени предавач за Савремени српскохрватски језик (општи курс). Од почетка школске 1993/1994. до краја школске 2010/2011. године радио је на Катедри за српски језик и књижевност Филолошког факултета Универзитета у Приштини (од 2001/2002. године Филозофског факултета у Косовској Митровици), као сарадник на предмету Српски језик III (Синтакса) и као овлашћени предавач на предмету Македонски језик (општи курс). У школској 1998/1999. години суделовао је и у извођењу наставе из предмета Увод у општу лингвистику, а као овлашћени предавач од 2002/2003. до краја 2006/2007. године и у извођењу наставе из предмета Историја српског језика. Школске 2009/2010. и школске 2010/2011. године на истом факултету изводио је и наставу из предмета Правопис српског језика. У настави је радио под менторством акад. Божидара Видоеског, проф. др Радмиле Угринове-Скаловске, проф. др Чедомира Стојменовића, проф. др Милосава Вукићевића, проф. др Вере Васић и проф. др Живојина Станојчића. У звању истраживач сарадник на пројекту *Дијалектолошка истраживања српског језичког простора* од 1. фебруара 2005. до 30. септембра 2012. године с једном половином од пуног радног времена радио је и у Институту за српски језик САНУ у Београду. Од 1. октобра 2011. године у овом институту запослен је с пуним радним временом као истраживач сарадник на двама пројектима *Дијалектолошка истраживања српског језичког простора* и

Интердисциплинарно истраживање културног и језичког наслеђа Србије и израда мултимедијалног интернет портала Појмовник српске културе. Колега Станковић је био секретар и члан Редакције *Зборника Филозошког факултета Универзитета у Приштини*, књ. 11 и књ. 12 (2001, 2002), секретар и члан Организационог одбора научног скупа *Српски језик у контексту актуелне језичке политике на Косову и Метохији* (Филозофски факултет, Косовска Митровица, 2002), секретар и члан Редакције *Зборника радова Филозошког факултета Универзитета у Приштини*, књ. XXXVI и књ. XXXVII (2006, 2007), секретар и члан Редакције *Зборника радова са пројекта Истраживања српског језика на Косову и Метохији* књ. 1 (2008) и књ. 2 (2009) (обе књиге: Филозофски факултет, Косовска Митровица, 2010), члан Редакције Тематског зборника „Нечиста крв Борисава Станковића — сто година после (1910–2010)“, Учитељски факултет у Врању (2011), члан Уређивачког одбора *Зборника радова са научног скупа „Дијалекат – дијалекатска књижевност“*, Лесковачки културни центар, Лесковац (2011). Година 1997. и 1998. био је спољни сарадник Међуакадемијског одбора за дијалектолошке атласе САНУ, а 2003. године сарадник на пројекту *Истраживање словенских говора на Косову и Метохији* (Институт за српски језик САНУ, Београд). У периоду од 2008. до 2010. године мр Станковић је био стални сарадник и на пројекту *Истраживања српског језика на Косову и Метохији* (Филозофски факултет, Косовска Митровица). У мају и јуну 1983. године боравио је на Универзитету у Вороњежу (Русија); године 1986. учествовао је у раду 37. југословенског семинара за стране слависте у Задру и Новом Саду; у јулу и августу 1987. године похађао је Летњу школу француског језика и цивилизације у Лиону (Француска); 1991. године био је носиоца једногодишње стипендије Вукове задужбине у Београду за научноистраживачки рад у области дијалектологије српског језика. С рефератима је учествовао на 25 научних и стручних скупова у Србији, Македонији и Црној Гори. У циклусу предавања по позиву с тематским оквиром *Етнолошка/антрополошка преиспитивања: перспективе теренских истраживања* у организацији Етнографског института САНУ (2009) говорио је о *Аутохтоним српским народним говорима на тлу Републике Македоније: истраживање, стање, перспектива* (27. април 2009). Квалитет стручног и научног рада мр Станислава Станковића видљив је већ из његове библиографије и биографије, које нам врло информативно говоре о кандидатовом научном опусу и о његовом раду у универзитетској настави. Кад се узму у обзир корпус и методологија његовог научног приступа језичкој материји, без икакве резерве може се слободно рећи да се Станковићев научно-стручни рад учвршћује у врло сложено поље лингвистичког истраживања *јужнословенске и балканскословенске миксоглотије*. И управо, пријављена тема докторске дисертације **Посесивни датив у високобалканизованим говорима српског језика**, наизглед уско дефинисана, заправо специјалистичка, захтева припремљеност која надмашује добру просечност, темељност, интелектуалну дубину и проицљивост, смисао за детаљ и за целину и, пре свега, упућеност у комплексну семантичку-синтаксичку падежну проблематику и њен *балканолошки комплекс*. Стога и библиографија мр Станислава Станковића и ретко темељно и зналачки конципирано образложење теме (са широким списком литературе) дају нам за право да без икакве резерве тврдимо да је он подобан кандидат, одлично припремљен и способан да ради пријављену докторску дисертацију.

IV ОЦЕНА ПОДОБНОСТИ ПРЕДЛОЖЕНОГ МЕНТОРА

НАПОМЕНА: Поред релевантних података о ментору, обавезно оценити његову подобност. Експлицитно навести да ли ментор јесте или није подобан.

Као ментора у изради докторске дисертације кандидат је предложио др Жарка Бошњаковића, ванредног професора за ужу научну област Српски језик и лингвистика. Жарко Бошњаковић дипломирао је на Групи за јужнословенске језике 1978. године на Филозофском факултету Универзитета у Новом Саду. Академско звање магистра филолошких наука стекао је 1984. године на Филолошком факултету Универзитета у Београду. Академско звање доктора наука стекао је 2004. године на Филозофском факултету Универзитета у Новом Саду. Ж. Бошњаковић објавио је самостално две научне монографије из дијалекатске лексикографије и фонетике: (1) *Пастирска терминологија Срема*, Филозофски факултет, Нови Сад, 1985, 174 + 21 карта (M42 = 5) и (2) *Фонетске карактеристике говора источне Шумадије*, Српски дијалектолошки зборник, LX, Београд, 2008, 1–321 (M42 = 5); и као аутор је трију дијалектолошких монографија: (1) Гордана Вуковић, Жарко Бошњаковић, Љиљана Недељков, *Војвођанска коларска терминологија*, Филозофски факултет, Нови Сад, 1984, 258 + 26 карата (M42 = 5), (2) Павле Ивић, Жарко Бошњаковић, Гордана Драгин, *Банатски говори шумадијско-војвођанског дијалекта. Књ. 1. Увод и Фонетизам*, Српски дијалектолошки зборник, XL, Београд, 1994, 419 + 30 карата (M41 = 7) и (3) Павле Ивић, Жарко Бошњаковић, Гордана Драгин, *Банатски говори шумадијско-војвођанског дијалекта. Књ. 2. Морфологија, Синтакса, Закључци, Текстови*, Српски дијалектолошки зборник, XLIII, Београд, 1997, 585 + 65 карата (M41 = 7). Осим наведених монографија, Жарко Бошњаковић објавио је више од сто педесет радова из дијалектологије српског језика, контрастивних истраживања македонског, бугарског и грчког језика, из социolingвистике и етнолингвистике, од којих је више од 20 публиковано у часописима међународног значаја у категорији M24. Ангажован је или је пак био сарадник на пројектима Српска књижевност и језик у јужнословенском контексту, Испитивања српских говора румунског дела Баната и Дијалектолошка истраживања српског језичког простора, које финансира Министарство за просвету и науку Републике Србије и Матица српска у Новом Саду. Жарко Бошњаковић је укључен и у међународни пројекат израде Општесловенског лингвистичког атласа (ОЛА), као и у национални пројекат израде Српског дијалектолошког атласа (СДА). На основу објављених монографија и научних радова, међу којима се налазе и расправе из дијалекатске синтаксе и балканистике, може се закључити да је предложени ментор компетентан за менторски рад у изради докторске дисертације из области дијалектологије српског језика на корпусу српских балканскословенских говора. Др Жарко Бошњаковић је у том смислу подобан за ментора у изради докторске дисертације **Посесивни датив у високобалканизованим говорима српскога језика**, будући да се ради о теми из области српске дијалекатске синтаксе и балканославистике.

V ОЦЕНА ПОДОБНОСТИ ТЕМЕ:

ОЦЕНА:

1. формулације назива тезе (наслова)

Предложени наслов докторске дисертације **Посесивни датив у балканизованим говорима српскога језика** одлично је формулисан, у потпуности одговара проблематици којом кандидат намерава да се бави, јасно упућује на њен садржај и адекватан је образложењу датом у пријави докторске дисертације, те га комисија оцењује подобним и прихватљивим.

2. предмета (проблема) истраживања

Предмет ове дисертације јесте употреба посесивног датива у балканизованим говорима српског језика, одн. у говорима призренско-тимочке дијалекатске области (у тимочко-лужничком, сврљишко-заплањском, призренско-јужноморавском, доњополошком и у кратовском дијалекатском типу, према најновијој класификацији Павла Ивића) у Србији, Македонији, Бугарској и Румунији. У фокусу истраживања наћи ће се анализа формалних експликатора посесивног датива, односно — анализа потврда посебних облика синтетичког датива са посесивном функцијом, који опстојавају као архаичније решење, тј. као реликти старог деклинационог система, као и анализа релевантне дативне конструкције лишене флексије, дакле дативне конструкције *на + општи падеж*, којом је у реченим балканскословенским говорима у великој мери потиснут синтетички датив. Ради утврђивања ареала употребе посесивног датива у говорима призренско-тимочке дијалекатске области биће размотрена ареална дистрибуција формалних експликација за исказивање праве припадности и тзв. егзистенцијалне посвојности, у којима је посесор идентификован именицом/заменицом, те фреквенција њихове употребе. Када је реч о семантичком капацитету посесивног датива, биће издвојени примери атрибутивне посесивности у оквиру синтагми реципроцитативног (*мојему брату сестра*) и пропријативног типа (*кућа мојејзи матере*), потом у онима партитивног типа (*видела сам ги у људима руке*), али у обзир ће се узети и примери у којима се облик датива јавља у својству предикативно-посесивне одредбе (уз глаголе *јесам* и *бити*: *тај њива на Чешму е Петру Мишиноме*), као и примери атрибутивно-предикативне посесивности (*отишла на врата своје куће*). Такође, у оквиру изражавања посесивних значења, биће утврђено у којим се случајевима датив појављује као слободна, а у којим као везана падежна форма. Ова дисертација је прилика да се на основу свеобухватних истраживања системски релевантних лингвистичких детаља на синхроном и на дијахроном плану у српском и

балканскословенском језичком контексту да систематичан опис значења и функција призренско-тимочких флективних посесивних дативних форми и њихових аналитичких конкурената. Актуелност овог истраживања условљена је пре свега чињеницом да у нашој лингвистичкој литератури по правилу недостају радови из области дијалекатске синтаксе. Иако је синтаксичка проблематика народних говора у опасности да нестане и остане незабележена, она је и данас најмање обрађивана. Када је реч о високобалканизованим српским говорима, проучавање њихових синтаксичких особености је од прворазредног значаја због њиховог положаја на размеђи двају јужнословенских дијасистема: западнојужнословенског, са синтетичком деклинационом структуром, и источнојужнословенског, са аналитичком деклинационом структуром. И управо због геолингвистичког статуса говора призренско-тимочке дијалекатске области, ово истраживање умногоме може да допуни досадашње резултате и српске и балканскословенске историјске дијалектологије. Имајући у виду све оно што је у датој експликацији проблема речено, предмет истраживања комисија оцењује подобним и прихватљивим.

3. познавања проблематике на основу изабране литературе

Садржајна и компетентно срочена кандидатова елаборација, с позивањем на најрелевантнију и страну и домаћу, пре свега, теоријску (опште)лингвистичку литературу (М. Ивић, Е. Курилович, Р. Јакобсон, И. Заичкова, З. Топољинска, А. Вјежбица, Љ. Милинковић, С. Милорадовић и др.), уз широк списак извора и синтаксичке и релевантне дијалектолошке литературе који прати образложење — уверава нас да је мр Станислав Станковић у обради зналачки изабране, у стручно-научном смислу релевантне теме, далеко поодмакао. Стога је оцена његовог познавања проблематике на основу изабране литературе виша од прихватљиве. Кандидат је, између осталог, консултовао и следеће студије и научне монографије (у пријави докторске дисертације наведено је близу стотину библиографских јединица):

Антонић, Ивана: *Синтакса и семантика датива*, ЈФ LX, Београд 2004, 67–97.

Барјактаревић, Данило: *Косовски дијалекатски тип*, у: *Дијалектолошка истраживања*, Приштина 1977, 11–135.

Барјактаревић, Данило: *Фонетске и морфолошке особине врањскога говора*, у: *Дијалектолошка истраживања*, Приштина 1977, 373–413.

Белић, Александар: *Дијалекти источне и јужне Србије*, СДЗб I, Београд 1905.

Богдановић, Недељко: *Говори Бучума и Белог Потока*, СДЗб XXV, Београд 1979.

Богдановић, Недељко: *Говор Алексиначког Поморавља*, СДЗб XXXIII, Београд 1987.

Бошњаковић, Жарко: *Продор аналитичких надежних форми у говору Смедеревског Подунавља*, *Probleme de filologie slave/Проблеми словенске филологије XV*, *Timișoara* 2007, 264–281.

Бошњаковић, Жарко, Станислав Станковић: *Из говора Скопске Црне Горе*, ППЈ 39, Нови Сад 2008, 327–340.

Видоески, Божо: *Северните македонски говори — Опит поглед, I Кумановско-кратовската група говори, II Говорот на Скопска Црногорија*, МЈ V/1,2, Скопје 1954, 1–30, 109–198.

Видоески, Божидар: *Дативната форма кај именките во македонските дијалекти*, *Symbolae Philologicae in honorem Vitoldi Tazzycki*, *Kraków* 1968, 396–404.

Вукадиновић, Вилотије: *Говор Црне Траве и Власине*, СДЗб XLII, Београд 1996.

Заичкова, Иржина: *Дательный беспредложный в современном русском литературном языке*, *Praha* 1972.

Ивић, Милка: *О проблему надежне системе у вези са савременим схватањима у лингвистичкој науци*, ЈФ XX/1–4, Београд 1953–1954.

Ивић, Милка: *Систем предлошких конструкција у српскохрватском језику*, ЈФ XXII, Београд 1958, 141–166.

Ивић, Милка: *Лингвистички огледи*, Београд 1983.

Ивић, Павле: *Дијалектологија српскохрватскога језика (Увод у штокавско наречје)*, Нови Сад 1985.

Ивић, Павле: *О деклинационим облицима у српскохрватским дијалектима*, у: *Изабрани огледи 3*, Ниш 1991, 123–190.

Ивић, Павле: *Српски дијалекти и њихова класификација (III)*. *Зборник за филологију и лингвистику LXIV*, Нови Сад 2001, 175–209.

Марковић, Јордана: *Датив у заплањском селу Велики Крчимир*, у: *Говори призренско-тимочке*

области и суседних дијалеката, Ниш 1994, 283–287.

Марковић, Јордана: *Говор Запања*, СДЗб XLVII, Београд 2000.

Милинковић, Љубо: *Датив у савременом руском и српскохрватском језику (конфронтативна анализа)*, Београд 1988.

Милорадовић, Софија: *Употреба надежних облика у говору Параћинског Поморавља (Балканистички и етномиграциони аспект)*, Београд 2003.

Милорадовић, Софија, Станислав Станковић: *О исказивању припадничко-поседничког односа у српским народним говорима на Косову и Метохији*, у: Међународни тематски зборник „Косово и Метохија у цивилизацијским токовима“, књ. 1: „Језик и народна традиција“, Косовска Митровица 2010, 159–174.

Милорадовић, Софија, Станислав Станковић: *Из семантике конструкција с предлогом од у говорима Скопске Црне Горе и Горње Мораве*, МЈ LXI, Скопје 2010, 25–36.

Милорадовић, Софија: *„Вроде развернутой в пространстве диахронии“*, ЈФ LXIV, Београд 2008, 227–238.

Павловић, Миљивој: *Говор Сретечке Жупе*, СДЗб VIII, Београд 1939.

Павловић, Миљивој: *Говор Јањева, Међудијалекатски и миксоглотски процеси*, Нови Сад 1970.

Реметић, Слободан: *Српски призренски говор I (Гласови и облици)*, СДЗб XLII, Београд 1996, 319–614.

Станишић, Вања: *Балканизми у српскохрватском језику*, Балканика XVI–XVII, Београд 1985–1986, 245–265.

Станковић, Станислав: *Дијалектолошка запажања Светозара Томића у светлу новијих истраживања говора Скопске Црне Горе (Са белешкама о С. Томићу и Скопској Црној Гори)*, Српски језик 3/1–2, Београд 1998, 293–313.

Станковић, Станислав: *Проматрања балканскословенских прелазних ареала*, у: Нови аспекти у настави језика, Косовска Митровица 2006, 141–152.

Стевановић, Владимир: *Говор Пољанице*, ВГл V, Врање 1969, 399–422.

Стевановић, Михаило: *Ђаковачки говор*, Београд 1950.

Томић, Миле: *Говор Свиничана*, СДЗб XXX, Београд 1984.

Тополињска, Зузана: *Дативниот однос и кирилометодијевското јазично наследство*, Кирилометодијевскиот период и кирилометодијевската традиција во Македонија, Скопје 1988, 153–158.

Тополињска, Зузана: *Односот ГЕНИТИВ–ДАТИВ на балканските надежни системи*, ЈФ LVI/3–4, Београд 2000, 1229–1236.

Тополињска, Зузана: *Антропоцентричка теорија језика и српски надежни системи*, ЈФ LVIII, Београд 2002, 1–13.

Ђирић, Љубисав: *Говор Лужнице*, СДЗб XXIX, Београд 1983.

Ђирић, Љубисав: *Говори Понишавља*, СДЗб XLVI, Београд 1999.

4. циљева истраживања

Будући да проблематика синтаксе падежа у балканизованим говорима српског језика није систематски проучавана, одн. да су обавештења о појединим елементима употребе датива у говорима призренско-тимочке дијалекатске области давана узгредно, тј. у краћим прегледима синтаксичких црта у дијалектолошким расправама које су се бавиле морфолошким системима одређених говора, као свој први задатак, и то на самом почетку истраживања, кандидат је поставио утврђивање прецизније дистрибуције потврда са флективним облицима посесивног датива и потврда са општим падежом у функцији посесивног датива у оба граматичка броја. Следећи постављени задатак је представљање, анализа и опис, семантичко-синтаксичких прилика у домену употребе посесивног датива и релевантних дативних веза са општим падежом у свим ареала балканизованих говора српског језика. Коначни и магистарлни циљ овог истраживања јесте да барем назначи одговор на једно изузетно важно и занимљиво балканистичко питање, у лингвистици јужнословенских и у лингвистици српског језика више пута постављано: који су то стварни домети језичког садејства (интерференције) на тлу централног Балкана, какве су лингвистичке последице вишевековног суживота са несловенским народима; да ли се и у којој мери, када је реч о

опстајању датива у балаканизованим српским говорима, ради о старини, резултату самосталног развитка ових говора, наносу из суседних српских и/или инословенских дијалеката или о балканском супстрату. Овако усмерено истраживање посесивног датива у високобалканизованим говорима српског језика има мултидисциплинарни карактер, те може бити вишеструко корисно. Циљеве истраживања комисија оцењује подобним и прихватљивим.

5. очекиваних резултата (хипотезе)

Очекује се да резултати овог истраживања притврде чињеницу да уклањање датива и његова замена на конструкцијама припада, са аспекта историје језика, завршној фази нестајања синтетичких падежних облика. Може се очекивати и то да утврђивање географије и фреквенности датих формалних експликација у одређеној мери помогне у реинтерпретацији историјског развоја средстава за исказивање посесивности у српским народним говорима. На основу увида у почетну истраженост и елаборацију постављеног проблема тврдимо да мр Станислав Станковић успешно испољава свест о очекиваним резултатима у овом истраживању.

6. плана рада

План рада кандидат је поставио на уобичајен начин пре свега за теренски базирана језичка истраживања: прву фазу истраживања представљала би ексцерпција грађе из научно верификованих дијалекатских текстова и егземплификације дате у постојећим монографијама о пјединим говорима призренско-тимочке дијалекатске области, као и прикупљање материјала у кључним а до сада (са дијалектолошког аспекта) неистраженим балканскословенским ареама на тлу српског језичког корпуса. Друга фаза би обухватила обраду и релевантну систематизацију актуелних потврда, у трећој фази израде докторске дисертације анализирали би се географија, значења и синтакса флективних облика посесивног датива и дативних конструкција са општим падежом. Четврта фаза би обухватила, прво, коментар добијених резултата, а затим, друго, покушај да се одгонетну разлози чувања синтетичког посесивног датива у балканизованим говорима српског језика, као и да се потпуније осветли процес настајања релевантних дативних аналитичких конструкција и њихова употреба у појединим идиомима реченог српског дијалекатског комплекса. Овако изложеним планом рада мр Станислав Станковић показује да је у потпуности схватио и усвојио методологију филолошког истраживања, те описани план рада оцењујемо као прихватљивим.

7. метода и узорка истраживања

Кандидат ће у проучавању посесивног датива у балканизованим говорима српског језика примењивати следеће методе: (1) метода интервјуа, прикупљање грађе у разговорима са информаторима на одговарајућим дијалекатским подручјима; (2) статистичка обрада корпуса, којом ће се утврдити фреквенција и распоред добијених потврда употребе посесивног датива у сваком од балканизованих српских дијалеката; (3) дескриптивна метода, одн. разврставање и обрада грађе, анализа и опис материјала и извођење релевантних закључака. Грађа за ову докторску дисертацију биће ексцерпирана (1) из научно верификованих дијалектолошких студија и (2) методом интервјуа на терену у репрезентативним а до сада неистраженим балканизованим српским говорима на тлу Србије, Македоније, Бугарске и Румуније, и то, попуњавањем упитника и, једним мањим делом, снимањем аудио материјала. Информатори ће бити особе оба пола које су изворни носиоци датог призренско-тимочког дијалекатског типа, рођене у месту истраживања, нешколоване или мало школоване. Предвиђене методе и узорак у складу су с предметом и циљем истраживања.

8. места, лабораторије и опреме за експериментални рад

Ова категорија нема значаја за израду пријављене докторске дисертације.

9. методе статистичке обраде података и осталих релевантних података

Статистичком обрадом лингвистичких чињеница кандидат ће се користити да би се утврдила фреквенција и распоред добијених потврда употребе посесивног датива у сваком од високобалканизованих српских говора. Сматрамо да мр Станислав Станковић исправно сагледава и дефинише статистички приступ у предстојећем дијалектолошки постављеном филолошком истраживању и оцењујемо га подобним и прихватљивим.

НАПОМЕНА: Поред релевантних података о девет наведених елемената, обавезно написати експлицитну оцену да ли је појединачни елеменат подобан или не.

VI ЗАКЉУЧАК СА ОБРАЗЛОЖЕНОМ ОЦЕНОМ О ПОДОБНОСТИ ТЕМЕ И КАНДИДАТА:**НАПОМЕНА:** Обавезно написати оцену да ли су тема и кандидат подобни или не.

Имајући у виду (1) да је кандидат мр Станислав Станковић рационално формулисао наслов докторске дисертације, (2) да предмет његовог истраживања представља релевантан научни проблем чије ће разрешење допринети развоју синхроно и дијахроно постављених синтаксичко-семантичких истраживања и српског језика и комплексног балканскословенског дијасистема, (3) да је кандидат одабиром релевантне литературе и адекватним дефинисањем проблема истраживања показао фундаментална теоријска знања потребна за предложено истраживање, (4) да је одлично формулисао циљеве истраживања, (5) да је успешно поставио хипотезе, (6) да је добро планирао етепе свог истраживања, (7) да је предложио прихватљив избор метода истраживања и да је рационално и компетентно дефинисао корпус истраживања, те (8) да препознаје значај методе статистичке обраде података у дијалектолошки усмереним филолошким истраживањима, комисија даје позитивно мишљење и одобрава израду предложене докторске дисертације. Уз коректно спровеђење, истраживање најављено предложеном темом представљаће магистаралан допринос не само дијалекатској већ и дијахроној синтакси и семантици српског језика и балканскословенској контактологији. Квалификован (потврђен досадашњим научним, стручним и педагошким радом) кандидат, зналачки и смело изабрана тема (будући да је у правом смислу специјалистичка), уверавају нас да Наставно-научном већу можемо с посебним задовољством да предложимо да мр Станиславу Станковићу одобри предложену тему за израду докторске дисертације

Посесивни датив у високооблаканизованим говорима српскога језика.

У Новом Саду, 12. VI 2012.

ПОТПИСИ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

др Жарко Бошњаковић (ментор), ванредни професор за ужу научну област Српски језик и лингвистика

др Вера Васић, редовни професор за ужу научну област Српски језик и лингвистика

др Слободан Павловић, ванредни професор за ужу научну област Српски језик и лингвистика

др Софија Милорадовић, научни саветник за ужу научну област Српски језик и лингвистика

НАПОМЕНА: Члан комисије који не жели да потпише извештај јер се не слаже са мишљењем већине чланова комисије, дужан је да унесе у извештај образложење, односно разлоге због којих не жели да потпише извештај.